

Література (румунська та зарубіжна). 5-9 класи

Програма

для загальноосвітніх навчальних закладів
з навчанням румунською мовою

MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI ȘI ȘTIINȚEI DIN UCRAINA

**PROGRAMA ȘCOLARĂ
LA LITERATURĂ
(**curs integrat**: literatura română și
literatura universală)**

**PENTRU CLASELE 5 – 9
ALE INSTITUȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT DIN UCRAINA
CU LIMBA ROMÂNĂ DE PREDARE**

**AUTORI: EVDOCHIA MANOIL
 LUDMILA PUȘCARIOV
 RODICA DÂRDA**

Notă de prezentare

Programa de literatură (curs integrat: literatura română și literatura universală) pentru clasele 5 – 12 ale instituțiilor de învățământ cu limba română de predare a fost elaborată pe baza „Standardelor de stat pentru școala de bază și școala medie” ale Ministerului Învățământului și Științei din Ucraina.

Este documentul esențial de stat care determină conținuturile studierii literaturii în școală, volumul, consecutivitatea predării materiei de studiu, registrul de cunoștințe, deprinderi și concepții care trebuie însușite și formate.

Literatura, ca disciplină școlară, ocupă un loc deosebit în procesul instructiv-educativ al instituțiilor de învățământ ca unul dintre cele mai bogate izvoare de valori spirituale, moral-estetice, etice, cultural-istorice. Prin mijloacele cuvântului artistic se educă cetățeanul, se dezvoltă competențele lui comunicative. Operele din literatura română oferă elevilor posibilitatea de a însuși valorile și tradițiile propriului popor, iar operele din literatura universală îi ajută să compare și să aprecieze realizările literare și culturale ale altor popoare.

Scopul fundamental al studierii literaturii este *formarea competențelor comunicative literare* axate pe cunoștințe, deprinderi cognitive de tip creativ; pe convingeri și concepții despre lume și societate, pe educarea conștiinței și dezvoltarea spirituală a persoanei care păstrează și dezvoltă valorile spirituale ale poporului său, ajută la angajarea elevilor în procesul de descoperire a valorilor patrimoniului culturii universale.

1. În conformitate cu **scopul fundamental** al studierii literaturii, **obiectivele în școala de bază (clasele 5 – 9)** la etapa contemporană **sunt:**

- formarea la elevi a unei motivații ferme de a studia literatura română și literatura universală; educarea sentimentului frumosului și a expresivității cuvântului matern, a respectului față de limba maternă și față de limba de stat;
- formarea concepțiilor umaniste despre lume; dezvoltarea lumii spirituale a elevului, a valorilor lui morale și estetice, a trăsăturilor personale ale cetățeanului Ucrainei care acceptă și popularizează valorile naționale și general-umane, conștientizează apartenența sa la comunitatea europeană;
- educarea unui cititor activ și conștient, formarea culturii comunicative a elevilor, a capacității de lectură și a capacităților creative; a gândirii critice, a analizei și aprecierii celor citite;
- formarea concepțiilor unitare despre lume și despre valorile general-umane prin intermediul operei literare, îmbogățirea cunoștințelor despre patrimoniul propriului popor și al omenirii;
- dezvoltarea activității de argumentare și de gândire logică în procesul interpretării textului;
- formarea competenței comunicative a elevilor pe baza textului artistic;
- familiarizarea elevilor cu opere artistice originale sau ale literaturii traduse;

- formarea la elevi a deprinderilor și a priceperilor de întrebuințare în comunicare a mijloacelor expresive ale limbii materne în procesul analizei / comentariului operei literare;
- dezvoltarea deprinderilor de percepere a operei literare ca fenomen de artă.

2. În școala medie (clasele 10 – 12) obiectivele sunt:

- formarea înțelegerii necesității vitale de studiere a literaturii, de cunoaștere a lumii, prin intermediul literaturii, a istoriei, culturii, valorilor estetice și morale; formarea universului spiritual al elevilor, a concepțiilor despre lume, a orientărilor valorice general-umane;
- educarea la elevi a respectului față de existența spirituală a poporului și a atitudinii tolerante față de alte tradiții culturale;
- formarea deprinderilor de a analiza, de a aprecia și întrebuința în practică noțiunile acumulate verbal sau sub alte forme, pentru a se orienta în fluxul informațiilor;
- dezvoltarea deprinderilor de comunicare liberă și adecvată în diferite sfere și situații de comunicare; de formulare a opiniilor și exprimare a sentimentelor referitoare la anumite fenomene din viață sau din creațiile literare, de abordare a problemelor moral-etice și estetice;
- perfecționarea deprinderilor referitoare la activitatea de învățare, dezvoltarea capacităților intelectuale și creative ale elevilor;
- formarea unei generații tinere care ar fi capabilă să se integreze în diverse nivele ale societății; să-și continue, în orice fază a existenței, procesul de învățare.

Principiile de învățare a literaturii:

- studierea literaturii pe baza *receptării* textului literar și a *exprimării* propriilor opinii în procesul de interpretare a acestuia;
- principiul consecutivității între ciclul primar, școala de bază și școala medie;
- respectarea cerințelor psihopedagogice față de particularitățile de vârstă ale elevilor.

Programa are următoarea structură:

- conținuturile componente literare (operele propuse pentru studiere și noțiunile de teorie literară);
- cerințele de stat față de nivelul învățământului general al elevilor;
- anexe (lista textelor pentru citire individuală și discuție colectivă în clasă).

Linii de conținut ale componente literare sunt *linia axiologică*, *linia cunoașterii literaturii*, *linia culturală*.

Linia axiologică asigură studierea operei literare în unitatea dimensiunilor etice și estetice, orientarea activității asupra textului în vederea formării viziunilor valorice și a dezvoltării capacităților creative individuale; *linia cunoașterii literaturii* asigură însușirea celor mai importante cunoștințe teoretice și istorico-literare la analiza operei în contextul procesului

literar; **linia culturală** asigură conștientizarea literaturii ca parte componentă a culturii spirituale a poporului.

Conținutul componentei literare vizează formarea deprinderii de lectură a literaturii artistice, crearea pe baza cunoștințelor literare însușite a condițiilor optime pentru dezvoltarea multilaterală a personalității și realizarea acesteia; educarea cetățeanului Ucrainei, formarea valorilor naționale și general-umane, angajarea elevilor la cunoașterea celor mai reușite realizări ale culturii.

Programa prevede două etape ale studierii literaturii.

I. Etapa propedeutică / de pregătire – clasele 5 – 7 (prevede dezvoltarea gândirii stimulative, a **capacităților**, formarea deprinderilor și priceperilor de lucru cu textul).

Au fost selectate opere care corespund particularităților de vârstă ale elevilor (*basme, legende, schițe, povestiri, poezii, balade, fabule, poeme, nuvele, fragmente de roman, imnuri, ode, parabole biblice, mituri*).

II. Etapa istorico-literară – clasele 8 – 12 (*are două trepte*: etapa de observare și de orientare care vizează organizarea optimă a procesului de instruire și dezvoltare a unor deprinderi și priceperi profesionale (clasele 8-9) și etapa de sistematizare a capacităților, competențelor, valorilor și atitudinilor (clasele 10-12).

Au fost selectate opere conform principiului istorico-literar.

Conținutul componentei literare se va studia în baza pedagogiei și metodicii comparative, la fel și a didacticii generale axate pe particularitățile cunoașterii empirice și științifice, care antrenează în toate situațiile perspectiva comunicativ-funcțională a învățării. Dezvoltarea gândirii logice și analitice la lecțiile de literatură va fi însoțită de elementele cunoașterii artistice (principiul fundamental al cursului sincretic de literatură în clasele 5-9).

Textul literar, operele și evenimentele literare solicită întrebuițarea unui instrumentar tehnologic corespunzător, caracteristic cunoașterii artistice: *reflectarea, creativitatea, reconstruirea, recrearea, motivația, retrăirea, conversația, expresivitatea, evidențierea valorilor, formarea atitudinii personale* etc. În acest sens, *cunoașterea artistică* la lecțiile de literatură este dominantă în studierea noțiunilor de teorie literară, estetică, mitologică, etimologică, în descoperirea frumuseții operelor populare și artistice etc.

Procesul de predare-învățare a literaturii se va baza pe următoarele **principii**:

- integrator;
- studierea textului literar și formarea capacităților de citire;
- educarea valorilor general-umane;
- respectarea principiilor de consecutivitate între nivele și clase.

Cunoștințele, deprinderile și priceperile elevilor vor fi evaluate pe baza „*Criteriilor Ministerului Învățământului și Științei din Ucraina*”.

Clasa a 5 – a
(70 de ore, 2 ore pe săptămână, disponibile – 5 ore)

Nr.	Nr. de ore	Conținuturile învățării	Cerințele de stat față de nivelul învățământului general al elevilor
1.	4	<p>Introducere. Literatura – arta cuvântului.</p> <p>Basmul popular <i>Făt-Frumos și Ileana Cosânzeana</i>.</p> <p><i>Teoria literară.</i> Creația populară orală. Basmul popular. Tema și ideea. Elemente fantastice și elemente reale.</p>	<p>Elevul precizează momentele principale ale acțiunii; cunoaște ce este creația populară orală, basmul popular; dezvăluie tema și ideea principală; deosebește elementele fantastice și elementele reale; redă conținutul; își exprimă părerea despre personajele basmului și despre lumea realului și lumea fantasticului; apreciază valorile etice și moral-estetice ale basmului;</p>
2.	3	<p>Ion Creangă, <i>Fata babei și fata moșneagului</i>. Tema muncii, relațiile dintre părinți și copii. Biruința binelui asupra răului. Caracterizarea personajelor principale din poveste.</p> <p><i>Teoria literară.</i> Basmul cult. Personajul literar. Personificarea. Portretul fizic și portretul moral.</p>	<p>citește expresiv povestea; cunoaște ce este basmul cult și-l deosebește de cel popular; identifică tema, motivele; caracterizează eroii principali și faptele lor, întrebuințează noțiunile de personaj literar, personificare; alcătuiește portretul fizic și portretul moral al personajelor; planul poveștii; deosebește binele de rău, apreciază rolul muncii în viața oamenilor; explică relația dintre părinți și copii; își expune părerea despre biruința binelui asupra răului;</p>
3.	3	<p>Aleksandr Sergheevici Pușkin, <i>Povestea pescarului și a peștișorul de aur</i>. Teme, motive. Personajele poveștii. Morala poveștii. Rolul dialogului.</p> <p><i>Teoria literară.</i> Basmul cult în versuri. Antiteza. Dialogul.</p>	<p>determină tema, motivele, eroii poveștii; sesizează rolul dialogului în caracterizarea personajelor; cunoaște ce este personajul literar, identifică personificarea, antiteza, dialogul, deosebește și realizează portretul fizic și moral; caracterizează personajele; alcătuiește un dialog pe baza basmului; citește expresiv, pe roluri; sesizează învățătura morală a poveștii; adevine noțiuni elementare despre literatura universală;</p>
4.	2	<p>Snoava <i>De-ale lui Păcală</i>. Specificul personajelor snoavei. Modalitățile de exprimare.</p> <p><i>Teoria literară.</i> Snoava.</p>	<p>cunoaște ce este snoava și elementele ei definitorii; citește expresiv textul; alcătuiește o snoavă asemănătoare; caracterizează personajul principal, conștientizează locul și rolul snoavelor în viața cotidiană a oamenilor, valorile morale și înțelepciunea acestora;</p>
5.	3	<p>Proverbe. Zicători. Ghicitori. Laconismul, unitatea sensului propriu și al celui figurat din proverber și zicători. Clasificarea tematică. Structura logică și structura artistică a ghicitorilor. Elemente prozodice.</p> <p><i>Teoria literară.</i> Proverbe, zicători, ghicitori.</p>	<p>cunoaște unitatea sensului propriu și al sensului figurat al proverbelor și zicătorilor; înțelege logica și structura ghicitorilor; identifică proverbele, zicătorile, ghicitorile; culege proverbe, zicători și ghicitori din spațiul unde locuiește; înțelege conținutul proverbelor, al zicătorilor și al ghicitorilor;</p>

			citește expresiv, respectând normele ortoepice; întrebuințează proverbe și zicători în comunicarea orală și scrisă, conștientizează mesajul plin de înțelepciune al acestor creații; apreciază valorile lor moral-etice și estetice;
6.	3	Folclorul obiceiurilor calendaristice. Colinde. Plugușorul. Sorcova. Capra etc. (cu momente din etnografia locală). Repertoriul tematic. Particularitățile artistice. Valorile acestor creații populare. <i>Teoria literară. Colinda. Plugușorul. Sorcova. Capra</i> etc.	cunoaște tradițiile populare legate de sărbătorile de iarnă, vestimentarul și semnificația acestuia; respectă tradițiile și obiceiurile locale; culege și răspândește operele folclorice referitoare la sărbătorile de iarnă; înțelege semnificațiile valorilor estetice ale tradițiilor și ale obiceiurilor locale; conștientizează armonia valorilor culturale și umane;
7.	5	Legendele Olimpului (după Al. Mitru). Mitul lui Prometeu . Teme, motive. Eroismul faptei lui Prometeu pentru binele oamenilor. Mitul lui Hercule (Heracle) . Cele douăsprezece munci (la alegere). Vitejia și istețimea lui Hercule. Mitul lui Dedal și Icar . Teme și idei, inventivitatea spiritului uman. Personajele mitului. Semnificațiile povețelor. Rolul dialogului. <i>Teoria literară. Mitul.</i>	însușește ce este mitul, cunoaște și alte legende din mitologia antică; redă conținutul mitului; identifică elementele specifice mitului; delimitează elementele reale de cele fantastice, apreciază eroismul faptei lui Prometeu pentru binele oamenilor; își expune părerea despre vitejia și istețimea lui Hercule; apreciază inventivitatea spiritului uman și înțelepciunea povețelor lui Dedal; sesizează valorile spirituale ale mitului; își exprimă părerea despre frumusețea relațiilor umane;
8.	2	Biblia – cartea înțelepciunii. Parabola biblică Fiul risipitor . Mesajul înțelept al parabolei. <i>Teoria literară. Parabola biblică.</i>	înțelege ce este Biblia, parabola biblică; cunoaște trăsăturile specifice; redă conținutul parabolei și analizează limbajul specific al acesteia; întrebuințează expresii din text în comunicarea orală și cea scrisă, conștientizează înțelepciunea profundă și valorile moral-etice și estetice ale parabolei;
9.	3	Vasile Alecsandri, poezia Sfârșit de toamnă . Tabloul poetic al toamnei. Efectul poetic. <i>Teoria literară. Descrierea în versuri. Pastelul. Strofa și versul. Măsura. Epitetul. Repetiția.</i>	cunoaște ce este descrierea în versuri, identifică pastelul, strofa, versul, măsura , epitetul; însușește și alte pasteluri cunoscute, citește și recită expresiv textul, selectează noțiunile învățate; întrebuințează elemente de descriere în comunicarea orală și cea scrisă, apreciază frumosul natural și-l ocrotește;
10	3	Emil Gârleanu, schița Căprioara . Subiectul. Fondul emotiv al schiței. Semnificația faptei căprioarei. Valori moral-etice. Importanța peisajului. <i>Teoria literară. Descrierea în proză. Noțiuni de schiță. Planul simplu și planul dezvoltat</i>	redă subiectul operei, identifică specificul stilului autorului; cunoaște ce este schița și descrierea; apreciază faptele personajelor; citește expresiv; alcătuiește și deosebește planul simplu de cel dezvoltat; înțelege valorile moral-etice ale operei; apreciază și ocrotește frumusețea naturii;
11	3	Mark Twain, schița Broasca săltăreață din ținutul Calaveras . Individualitatea personajelor schiței.	redă conținutul operei, cunoaște personajele principale; înțelege ce este opera literară; caracterizează personajele, selectează

		<i>Teoria literară. Opera literară.</i>	fragmentele semnificative; apreciază valorile literare universale; își exprimă părerea despre frumusețea lumii copilăriei;
12	3	Ioan Alexandru Brătescu-Voinești, <i>Puiul</i>. Tematica. Personajele. Semnificațiile morale și educative ale povestirii. Expresivitatea textului. Citirea pe roluri. <i>Teoria literară. Povestirea. Povestirea alegorică. Personificarea.</i>	înțelege tematica și structura povestirii, cunoaște noțiunea de povestire; caracterizează personajele; redă conținutul operei, citește pe roluri textul, alcătuiește planul povestirii; conștientizează valorile morale și educative ale povestirii; își exprimă părerea despre cele întâmplate;
13	3	Ion Druță, povestirea <i>Vânătorii de rațe</i>. Subiectul povestirii. Semnificația finalului. Comuniunea omului cu natura. Caracterizarea personajelor. Valori etice. Citirea expresivă a unor fragmente. <i>Teoria literară. Opera literară în proză. Subiectul operei literare.</i>	cunoaște tema, ideea, subiectul operei literare, compoziția subiectului; înțelege ce este povestirea și opera literară în proză; stabilește semnificațiile povestirii; citește expresiv unele fragmente; întrebuițează adecvat monologul și dialogul, elementele de descriere a naturii în comunicarea orală și cea scrisă; apreciază valorile relației om-natură; conștientizează necesitatea ocrotirii mediului înconjurător;
14	4	Mihai Eminescu, poezia <i>Freamăt de codru</i>. Exprimarea afinității spirituale a eroului liric cu natura, a nostalgiei după anii copilăriei. <i>Fiind băiet...</i> Evocarea emotivă a timpului când copilul sau adolescentul era părtaș la misterele pădurii sfinte. <i>Teoria literară. Opera literară în versuri. Rima. Rima încrucișată. Ritmul. Comparația. Eroul liric.</i>	cunoaște ce este opera literară în versuri, rima încrucișată. comparația, eroul liric; întrebuițează adecvat noțiunile studiate; citește și recită expresiv un fragment de poezie; conștientizează valorile estetice ale operei eminesciene;
15	2	Mihail Iurievici Lermontov, poezia <i>Trei palmieri</i>. Ilustrarea frumuseții, a armoniei și înțelegerii în natură. Motivul responsabilității pentru păstrarea frumuseții și a vieții pe pământ. <i>Teoria literară. Rima împerecheată.</i>	cunoaște tema, ideea, structura poeziei; citește expresiv și recită un fragment din poezie; conștientizează importanța responsabilității oamenilor pentru păstrarea frumuseții și a vieții pe pământ;
16	2	Fiodor Ivanovici Tiutcev, poezia <i>Furtună de primăvară</i>. Imaginea naturii dezlănțuite – sursă de inspirație și bucurie. Particularitățile artistice, simplitatea și prospețimea limbajului poetic. Teorie literară	cunoaște tema, ideea poeziei, particularitățile artistice; citește și recită expresiv poezia; apreciază natura ca izvor de inspirație și fericire;
17	2	Dumitru Matcovschi, poezia <i>Mama</i>. Imagini poetice care creează chipul moral al mamei. Atitudinea eroului liric față de valorile eterne ale maternității. Teorie literară	cunoaște tema, ideea poeziei, înțelege noțiunea de erou liric, citește expresiv și recită poezia, descrie atitudinea eroului liric față de mamă; își exprimă părerea despre valoarea eternă a mamei;
18	2	Nicolae Dabija, poezia <i>Cât trăim</i>. Tematica și ideea poeziei. Valorile spirituale ale neamului nostru. <i>Teoria literară. Enumerația. Inversiunea.</i>	cunoaște tema, ideea poeziei; înțelege și apreciază valorile exprimate; înțelege ce este enumerația, inversiunea și repetiția; citește expresiv poezia; întrebuițează adecvat noțiunile studiate în diferite situații de comunicare; apreciază valorile general -

			umane, spirituale și culturale ale poeziei.
19	2	Sistematizarea și generalizarea cunoștințelor.	
Repartizarea orelor: pentru studierea operelor: literatura română – 35 de ore; literatura universală – 17 ore; lucrări de control – 4 ore; evaluări tematice – 5 ore; discuții colective – 2 ore			

Lista lecturii individuale

1. *Prâslea cel voinic și merele de aur.*
2. Basmul popular *Greuceanu.*
3. *Sarea în bucate.*
4. Ivan cel fără de har și Elena cea Înțeleaptă
5. Mihai Eminescu, *Făt-Frumos din Lacrimă.*
6. Charles Perrault, *Cenușăreasa.*
7. *Mituri* (după Alexandru Mitru *Legendele Olimpului*)
8. Parabole **biblice.**
9. Vasile Alecsandri, *Oaspeții primăverii.*
10. Emil Gârleanu, *Gândăcelul; Călătore.*
11. Spiridon Vangheli, *Bunelul.*
12. Guy de Maupassant, *Tatăl lui Simon.*
13. Grigore Vieru, *Cântec de leagăn pentru mama.*
14. Vasile Romanciuc, *În numele păcii.*
15. R. Kipling, *Mowgli (Cartea junglei).*

Clasa a 6 – a

(70 de ore, 2 ore pe săptămână, disponibile – 5 ore)

Nr.	Nr. de ore	Conținuturile învățării	Cerințele de stat față de nivelul învățământului general al elevilor
1.	3	Doina populară. Sincretismul doinelor. Imagini pivot. Mesajul de idei și sentimente. Emotivitatea, profunzimea sentimentelor. Comuniunea omului cu natura. Teoria literară. Cântecele lirice. Tipuri de doine. Doina populară. Doina cultă. Rima împerecheată.	Elevul cunoaște ce este doina populară și doina cultă, cântecul liric; cunoaște și alte tipuri de doine; însușește ce este rima împerecheată; citește și recită expresiv o doină; deosebește doina populară de cea cultă; întrebuițează corect noțiunile studiate în diferite contexte; înțelege valoarea etică și estetică a doinelor, bogăția lor spirituală;
2.	2	Balada populară Toma Alimoș. Ideea dreptății. Structura baladei voinicești. Personajul principal. Trăsăturile dominante. Rolul hiperbolei. Arta narativă. Teoria literară. Epica populară în versuri. Tipuri de baladă. Balada populară. Hiperbola.	cunoaște structura baladei, caracterizează personajul principal; recunoaște trăsăturile dominante ale baladei; înțelege ce este epica populară în versuri, balada populară, hiperbola; citește expresiv, pe roluri; întrebuițează adecvat noțiunile noi; distinge elementele reale și fantastice ale baladei; apreciază valorile spirituale ale baladei;

3.	2	Spiridon Vangheli, balada <i>Șalul verde</i>. Conținutul dramatic. Chipul mamei. Mijloace artistice, elemente folclorice. Semnificația titlului. Mesajul de idei și sentimente. <i>Teoria literară. Balada cultă.</i>	descoperă tema, mesajul de idei și sentimente; înțelege ce este balada cultă; caracterizează personajele; recunoaște mijloacele artistice, elementele folclorice; înțelege semnificația titlului;
4.	3	Legenda populară <i>Traian și Dochia</i>. Tematica. Mesajul de idei și sentimente. Caracterizarea personajelor legendei. Rolul dialogului. Semnificațiile legendei. <i>Teoria literară. Legenda populară. Legenda cultă.</i>	identifică tema, mesajul de idei și sentimente, personajele; înțelege ce este legenda populară și legenda cultă; cunoaște legendele ținutului natal; redă conținutul legendei; apreciază calitățile fizice și morale ale personajelor; stabilește rolul dialogului în descrierea acestora; conștientizează valorile etice, istorice, estetice ale legendei;
5.	4	Mihai Eminescu, poezia <i>Revedere</i>. Trecerea ireversibilă a timpului. Destinul schimbător în antiteză cu eternitatea, veșnicia naturii. Personajele: <i>omul</i> – efemeritate și <i>natura</i> – eternitate. Rolul dialogului. Semnificația titlului. Poezia <i>O, rămâi...</i> Caracterul tainic al relației dintre copil și pădure. Trecerea ireversibilă a timpului și eternitatea pădurii. <i>Teoria literară. Textul liric. Piciorul metric, Troheul. Rima împerecheată și rima încrucișată. Metafora. Monologul. Dialogul. Personificarea.</i>	cunoaște ce este textul liric, piciorul metric, troheul, rima împerecheată , personificarea, monologul, dialogul; înțelege semnificația titlului; cunoaște și alte poezii despre trecerea ireversibilă a timpului; citește și recită expresiv poezia; evidențiază rolul dialogului în redarea temei poeziei și în caracterizarea personajelor; conștientizează relația om – natură, valorile estetice și filozofice ale poeziei; își expune părerea despre cele citite;
6.	2	<i>Parabola celor doi fii chemați a lucra via tatălui lor.</i> Munca – izvor de existență. Caracterizarea celor doi fii. <i>Teoria literară. Parabola.</i>	înțelege ce este Biblia și parabola biblică; cunoaște și alte parabole; identifică elementele de limbaj ale parabolei; redă conținutul; caracterizează personajele; își expune opinia referitor la problematica abordată; sesizează înțelepciunea profundă a parabolei despre muncă drept izvor de existență și fericire;
7.	3	Ion Creangă, <i>Pupăza din tei</i> (fragment din <i>Amintiri din copilărie</i>). Tematica și structura fragmentului. Caracteristici ale stilului oral. Caracterizarea personajelor din fragment. Rolul situațiilor comice în relevarea universului intim al personajului principal. <i>Teoria literară. Narațiunea (ce și cum se povestește, autorul și naratorul). Comicul.</i>	stabilește tema, tipul, structura, personajele operei; înțelege ce este narațiunea și comicul; reține mijloacele expresive ale textului; rolul situațiilor comice în relevarea subiectului și a personajelor; citește expresiv pe roluri fragmentele sugestive; deosebește elementele esențiale de detalii; identifică regionalismele și indică forma lor literară; apreciază frumusețea și înțelepciunea omului de la țară și a relațiilor interumane; își exprimă părerea despre valorile moral-etice ale fragmentului;
8.	3	Alexandru Donici, fabula <i>Vulpea și bursucul</i>. Tematica. Caracterizarea personajelor. Modalități de expunere a atitudinii autorului față de personaje (ironia, limbajul). Sursele emotive ale fabulei. Valoarea etică și socială a mesajului. Semnificația moralei. Fabula <i>Frunzele și rădăcina</i> Tematica. Sensul	cunoaște ce este fabula, ideea și morala fabulei; înțelege ce este alegoria, antiteza; identifică semnificațiile; cunoaște și alte fabule; descoperă modalitățile de expunere; descifrează semnificațiile titlului, ale unor cuvinte și ale moralei; evidențiază valorile moral-etice, sociale, vitale, estetice, general-

		alegoric al fabulei. Valoarea etică și valoarea socială promovate de autor. Caracterizarea personajelor. Semnificația moralei. <i>Teoria literară. Fabula. Alegoria. Antiteza.</i>	umane; sesizează înțelepciunea moralei și își exprimă părerea despre acestea;
9.	2	Esop, fabula <i>Vulpea și strugurii</i>. Tematica fabulei. Satirizarea defectelor de caracter. Semnificația moralei.	numește tematica fabulei, identifică semnificațiile textului și ale titlului; dezvăluie înțelepciunea moralei; își expune părerea despre mesajul fabulei;
10	3	Mihail Sadoveanu, povestirea <i>În Pădurea Petrișorului</i>. Problematika, ideea și subiectul povestirii. Descrierea plastică a naturii, a culorilor, faunei și florei – surse emotiv-estetice. Relația om – natură. Caracterizarea personajelor. Particularitățile artistice ale povestirii. Rolul descrierii. <i>Teoria literară. Descrierea în proză. Evocarea.</i>	cunoaște subiectul operei, problematica, ideile, personajele; înțelege ce este descrierea în proză și evocarea; caracterizează personajele operei; întrebunțează elementele descriptive în comunicarea orală și cea scrisă; redă sursele emotiv-estetice în descrierea naturii; apreciază plasticitatea descrierii naturii;
11	4	Antoine de Saint-Exupery, basmul alegorico-filozofic <i>Micul prinț</i>. Teme și motive. Structura operei. Caracterizarea personajului principal. Mesajul operei. <i>Teoria literară. Alegoria. Parabola. Nuvela.</i>	înțelege tema, motivele, structura operei, cunoaște ce este nuvela, alegoria și parabola; citește expresiv unele fragmente; redă conținutul operei; caracterizează personajul principal; conștientizează valorile universale exprimate în operă, înțelepciunea relațiilor dintre oameni, dintre om, faună și floră;
12	3	Ion Druță, povestirea <i>Trofimaș</i>. Sursele emotiv-estetice ale operei. Contextul social-istoric. Relevarea universului intim al personajului principal: detaliul artistic, narațiunea, dialogul, limbajul copiilor. Comicul și dramaticul. Mesajul etico-estetic al operei. <i>Teoria literară. Textul epic. Narațiunea.</i>	cunoaște ce este textul epic și narațiunea, comicul, dramaticul și specificul limbajului copiilor; redă conținutul operei; identifică elementele esențiale de caracterizare a personajelor; apreciază mesajul etico-estetic și sursele emotiv-estetice ale operei;
13	3	Vasile Alecsandri, pastelul <i>Concertul în luncă</i>. Structura artistică. Imagini vizuale și auditive. Comuniunea omului cu natura. Dinamismul tablourilor. Atmosfera de basm, rolul detaliului. Valorile etico-estetice. <i>Teoria literară. Enumerația. Tipuri de epitețe. Tipuri de strofe. Ritmul și măsura.</i>	redă tema, structura pastelului; cunoaște ce este descrierea în versuri, tipuri de epitețe, tipuri de strofe, ritmul și măsura; identifică elementele descriptive ale pastelului; întrebunțează adecvat noțiunile studiate în diferite contexte; apreciază valorile estetice ale pastelului; semnificațiile relației om – natură; conștientizează necesitatea ocrotirii naturii;
14	2	Heinrich Heine, poezia <i>Loreley</i>. Tema, ideea, particularitățile artistice. Semnificația titlului. <i>Teoria literară. Rima încrucișată. Ritmul (troheu).</i>	citește expresiv și memorizează poezia, cunoaște tema, ideea, descifrează semnificația titlului, analizează relația omului cu natura;
15	3	Grigore Vieru, poezia <i>Mă rog de tine</i>. Sentimentul filial al eroului liric. Rolul repetiției în evocarea elementelor eterne ale naturii. Relația om – natură. Poezia <i>Către fiu mama</i>. Înțelepciunea și dragostea mamei față de fiu. Mijloace de exprimare a sentimentului matern. <i>Teoria literară. Repetiția și categoriile ei.</i>	redă tema, ideea poeziei; cunoaște ce este repetiția și categoriile ei, piciorul metric, iambul, textul liric, rima; citește și recită expresiv poezia; descoperă motivele-cheie ale poeziei; conștientizează valorile civice, general-umane, etice, estetice ale poeziei;

		Textul liric. Strofa. Piciorul metric . Iambul. Rima .	
16	4	Jack London, Colț-Alb . Problematika operei. Omul în situații limită. Comuniunea omului cu natura. <i>Teoria literară. Povestirea</i> .	citește expresiv unele fragmente din text, numește tema, problematica operei, cunoaște noțiunea de povestire , caracterizează personajele; descrie omul în condiții limită; apreciază relația omului cu natura; își expune părerea despre cele citite;
17	3	Serghei Esenin, poezia E-n amurg. Pe urzici... sau Cerne mălinul zăpada . Atmosfera peisajului. Simplitatea limbajului. Trăirea intensă a sentimentului apropierii de natură. Primăvara – ca fundal al iubirii. Teorie literară	cunoaște tema, structura poeziei; analizează expresiile; citește și recită expresiv poezia; descoperă elementele-cheie în descrierea timpului; sesizează limbajul poetic; deosebește opera originală de traducere; descoperă valorile estetice, relația om-natură; frumusețea valorilor universale;
18	2	George Coșbuc, poezia Vara . Dragostea față de țară, profunda identitate dintre poet și popor. <i>Teoria literară. Tipuri de strofe. Măsura și ritmul</i> .	citește și recită expresiv poezia, cunoaște tema, ideea, analizează mijloacele artistice, simte frumusețea și bogăția anotimpului; conștientizează necesitatea de a ocroti natura cu toate formele ei de existență.
19	2	Sistematizarea și generalizarea cunoștințelor .	

Repartizarea orelor:

pentru studierea operelor: literatura română – 34 de ore; literatura universală – 17 ore;
lucrări de control – 4 ore;
evaluări tematice – 6 ore;
discuții colective – 2 ore.

Lista lecturii individuale

1. Vasile Alecsandri, *Dumbrava Roșie*.
2. Mihail Sadoveanu, *Mărțișor*.
3. Ion Creangă, *Prostia omenească*.
4. George Meniuc, *Vestitorii primăverii*.
5. Constantin Negruzzi, *Sobieski și românii*.
6. Ion Druță, *Povestea furnicii*.
7. Vasile Romanciuc, *Închinare*.
8. Arcadie Suceveanu, *Colind pentru Eminescu*.
9. Fiodor Tiutcev, *Ape de primăvară*.
10. Mark Twain, *Aventurile lui Tom Sawyer*.
11. Ivan Crâlov, *Lupul și mielul*.
12. Anton Cehov, *Cameleonul*.

Clasa a 7 – a

(70 de ore, 2 ore pe săptămână, disponibile – 5 ore)

Nr.	Nr. de ore	Conținuturile învățării	Cerințele de stat față de nivelul învățământului general al elevilor
-----	------------	-------------------------	--

1.	4	<p>Balada populară Miorița. Teme, motive. Structura baladei. Interferența elementelor lirice, epice, dramatice. Mijloacele poetice în descrierea naturii și a personajelor. Simboluri. Valori spirituale, morale, etico-estetice. Caracterizarea personajelor. Elemente lirice, epice, dramatice. Descrierea. Valoarea națională și universală a baladei.</p> <p><i>Teoria literară.</i> Genul epic (actualizare). Tipuri de baladă. Balada populară.. Alegoria.</p>	<p>Elevul cunoaște subiectul baladei, tema, ideea; deosebește tipurile de balade; înțelege ce este genul epic, redă conținutul baladei; întrebuițează adecvat detaliile în caracterizarea personajelor; își exprimă opinia despre oglindirea trecutului glorios al strămoșilor, despre mijloacele expresive ale limbajului baladei;</p>
2.	3	<p>Johann Wolfgang Goethe, balada Împăratul pădurii. Teme și motive. Descrierea personajelor. Particularități artistice – elemente de feerie.</p> <p><i>Teoria literară.</i> Balada cultă.</p>	<p>cunoaște ce este balada cultă și o deosebește de cea populară; identifică tema, motivele, particularitățile artistice; descrie personajele baladei; descoperă elementele de feerie din text; sesizează valorile etico-estetice și semnificațiile relației om-natură;</p>
3.	4	<p>Vasile Alecsandri, poemul Dan, căpitan de plai. Tema, ideea, subiectul. Motivul eroului legendar. Identitatea dintre poet și operă. Atitudinea autorului față de personajul principal. Particularități artistice (termeni și expresii de origine istorică și religioasă; tablouri dinamice, auditive și vizuale; funcția portretului).</p> <p><i>Teoria literară.</i> Poemul eroic. Portretul fizic și moral. Comparația. Personificarea. Metafora. Iambul. Rima împerecheată.</p>	<p>înțelege unde și când se desfășoară acțiunea poemului, intitulează fiecare capitol; cunoaște ce este poemul eroic, portretul fizic și portretul moral, rima împerecheată, iambul, comparația, personificarea, metafora; citește expresiv poemul; caracterizează personajul principal ținând cont de trăsăturile fizice și cele morale, de faptele lui; conștientizează valoarea spirituală, istorică și religioasă a operei; își exprimă opinia asupra sentimentului de patriotism;</p>
4	2	<p>Cântecul lui Roland – monument al poeziei epice medievale. Tema și structura operei. Personajul principal – de la cavaler la erou popular. Limita între realitatea istorică și ficțiune în operă.</p> <p><i>Teoria literară.</i> Eposul eroic. Poemul.</p>	<p>descoperă tema și ideea, analizează structura operei, cunoaște noțiunea de epos eroic și de poem; caracterizează personajul principal, își expune părerea despre relațiile dintre oameni, dă apreciere faptelor de eroism ale eroului principal;</p>
5.	3	<p>Parabola vameșului și a fariseului, Parabola sămănătorului. Semnificațiile și înțelepciunea parabolilor. Citirea expresivă a unor parabole și comentarea semnificației acestora.</p> <p><i>Teoria literară.</i> Parabola.</p>	<p>redă subiectul parabolilor; cunoaște ce este Biblia și parabola; citește expresiv textul și descifrează semnificația și înțelepciunea profundă a parabolilor; compară și comentează semnificațiile altor parabole cunoscute; își expune părerea despre cele citite;</p>
6.	4	<p>Mihail Sadoveanu, nuvela Un om necăjit. Tema, ideea, subiectul. Caracterizarea personajelor. Particularități artistice. Mesajul de idei și sentimente.</p> <p><i>Teoria literară.</i> Subiectul literar. Nuvela. Rezumatul operei literare.</p>	<p>înțelege tema, ideea operei; cunoaște subiectul nuvelei, personajele, mesajul de idei și sentimente; descoperă particularitățile artistice; înțelege ce este genul epic, nuvela, rezumatul; redă conținutul nuvelei la persoana a III-a; caracterizează personajele; sesizează valorile etice și estetice ale operei;</p>
7.	3	<p>Ion Creangă, Amintiri din copilărie (fragmente La cireșe și La scâldat). Personajele fragmentelor Mesajul de idei și</p>	<p>cunoaște subiectul literar, personajele, mesajul de idei și sentimente; înțelege ce este genul epic, romanul („roman” al vârstei</p>

		<p>sentimente. <i>Teoria literară.</i> Genul epic. Romanul. Umorul. Ironia.</p>	<p>inocente), umorul, ironia, subiectul literar; citește expresiv fragmentele studiate; caracterizează personajele, apreciază faptele lor; își exprimă opinia despre frumusețea relațiilor umane; frumosul din natură și frumosul creat de om;</p>
8.	3	<p>Lucian Blaga, romanul memorialistic <i>Hronicul și cântecul vârstelor.</i> Problematika. Subiectul. Structura. Mesajul de idei și sentimente. Particularitățile artistice ale romanului. <i>Teoria literară.</i> Romanul memorialistic.</p>	<p>cunoaște subiectul, mesajul de idei și sentimente, problematica, structura romanului, particularitățile artistice; înțelege ce este romanul memorialistic; redă conținutul; citește expresiv unele fragmente; întrebuințează în comunicarea orală și cea scrisă unele expresii din text; descoperă relația dintre generații; sentimentul dragostei și al respectului pentru fiecare etapă din viața omului; își exprimă părerea asupra problematicii abordate;</p>
9	4	<p>Daniel Defoe, romanul <i>Robinson Crusoe.</i> Tema, subiectul și structura operei. Personajul principal – simbol al inventivității și rezistenței omului în condiții grele. <i>Teoria literară.</i> Romanul de aventuri.</p>	<p>redă subiectul, tema, structura operei; cunoaște ce este romanul de aventuri; citește expresiv unele fragmente; caracterizează personajul principal, dă apreciere faptelor lui; evidențiază unitatea dintre om și natură; descoperă conviețuirea armonioasă a diferitelor civilizații;</p>
10	2	<p>Alexe Mateevici, poezia <i>Limba noastră.</i> Teme, idei, motive. Structura. Mesajul de idei și sentimente. Semnificația simbolurilor. Particularitățile artistice. Elemente de prozodie. <i>Teoria literară.</i> Genul liric. Imnul. Oda. Metafora.</p>	<p>dezvăluie tema, ideile, motivele, structura, mesajul de sentimente; identifică particularitățile artistice și elementele de prozodie; înțelege ce este genul liric, imnul, oda și metafora; citește expresiv și recită poezia; valorifică în comunicarea orală și cea scrisă ideile și sentimentele exprimate în operă; apreciază valorile spirituale, etico-estetice, morale, patriotice ale poeziei;</p>
11	3	<p>Psalmul <i>David și Goliat.</i> Triumful inteligenței asupra forței. Psalmul <i>Puternicul Samson.</i> Elogierea puterii omenești. <i>Teoria literară.</i> Psalmul – imn religios, psalmul – poezie lirică.</p>	<p>înțelege ce este psalmul (imn religios) și psalmul (poezie lirică); cunoaște și alți psalmi; citește expresiv; deosebește psalmul religios de cel liric; comentează conținutul; își exprimă opinia despre elogierea puterii omenești; triumful inteligenței asupra forței;</p>
12	4	<p>Mihai Eminescu, idila-pastel <i>Crăiasa din povești.</i> Teme, motive. Structura. Imagini semnificative. Rolul cuvântului (fermecat și arhetipal). Comuniunea omului cu natura. Mesajul de idei și sentimente. <i>Călin (file din poveste).</i> Teme și motive. Structura poemului. Personajele poemului. Particularitățile artistice. Semnificațiile poemului. <i>Teoria literară.</i> Idila. Poemul. Epitetul. Comparația. Metafora (actualizare).</p>	<p>evidențiază tema, motivele, structura, semnificațiile din operă; cunoaște ce este idila; întrebuințează adecvat în comunicarea orală și cea scrisă limbajul artistic și sesizează frumusețea cuvântului; dă apreciere izvoarelor folclorice; citește și recită expresiv unele fragmente; descoperă comuniunea omului cu natura; apreciază valorile etico-estetice și spirituale ale operei eminesciene și ale folclorului;</p>
13	2	<p>Lucian Blaga, poezia <i>Fântânile.</i> Teme, motive. Structura poeziei. Mesajul de idei și</p>	<p>cunoaște tema, motivele, structura, mesajul de idei și sentimente, particularitățile</p>

		sentimente. Particularități artistice (repetiția și specificul compozițional). Semnificațiile simbolurilor. <i>Teoria literară. Repetiția.</i>	artistice; înțelege ce este repetiția ; citește expresiv și recită poezia; comentează semnificațiile titlului și ale textului; întrebuințează în comunicarea orală și cea scrisă unele semnificații și simboluri exprimate în poezie; conștientizează valorile spirituale, moral-civice, etice și estetice;
14	2	Vasile Voiculescu, poezia Florii. Mesajul de idei și sentimente al poeziei. Semnificațiile titlului și ale poeziei. Particularități artistice.	citește expresiv poezia, determină tema, ideea, explică semnificația titlului; descoperă particularitățile artistice, apreciază mesajul de idei și sentimente al poeziei;
15	2	Vasile Levițchi, poezia Cuvânt pentru Luceafăr. Omagiu adus marelui Eminescu. Mesajul de idei și sentimente. <i>Teoria literară. Tipuri de strofe. Tipuri de rimă.</i>	identifică tema, mesajul de idei și sentimente; cunoaște tipurile de strofe și de rimă; citește și recită expresiv poezia, întrebuințează adecvat în vorbire semnificațiile exprimate în poezie; evidențiază elogierea operei lui Mihai Eminescu;
16	2	Nicolae Labiș, poezia Scrisoare mamei. De Anul Nou. Evocarea prin detalii sugestive a datinilor de Anul Nou. Atmosfera de basm a poeziei. Funcția mijloacelor poetice (tropii, repetiția, anafora, enumerația). Chipul mamei. Mesajul de idei și sentimente. <i>Teoria literară. Metonimia. Anafora. Enumerația.</i>	citește și recită expresiv poezia, numește tema, ideea, descifrează semnificația titlului, cunoaște noțiunile de metonimie, anafora și enumerație; explică funcția mijloacelor poetice; descrie atmosfera mirifică a textului; apreciază valoarea etică și estetică a poeziei;
17	2	Adam Mickiewicz, culegerea Sonetele din Crimeea (un sonet – la alegere – Boccisarii sau altul). Citirea expresivă a unor sonete. <i>Teoria literară. Sonetul.</i>	citește și recită expresiv un sonet, numește tema, ideea, motivele, descoperă structura, cunoaște noțiunea de sonet, explică nostalgia față de țara îndepărtată, argumentează armonia dintre natură și om;
18	2	Vasile Romanciuc, poezia Duminică. Semnificațiile poeziei.	citește și recită expresiv poezia, cunoaște tema, ideea; apreciază valoarea etică și civică a poeziei, explică semnificațiile titlului și ale textului;
19	2	Sistematizarea și generalizarea cunoștințelor.	
Repartizarea orelor: pentru studierea operelor: literatura română – 34 de ore; literatura universală – 17 ore; lucrări de control – 4 ore; evaluări tematice – 6 ore; discuții colective – 2 ore.			

Lista lecturii individuale

1. Vasile Alecsandri, *Noaptea sfântului Andrei.*
2. George Coșbuc, *Pașa Hassan.*
3. Tudor Arghezi, *Psalm.*
4. Mihai Eminescu, *Făt-Frumos din tei.*
5. Vasile Romanciuc, *De parcă te ascultă Eminescu.*

6. Grigore Vieru, *Pâine de pe vatră*.
7. Ana Blandiana, *Dor*.
8. Arcadie Suceveanu, *Arhivele Golgotei*.
9. Jonathan Swift, *Călătoriile lui Gulliver*.
10. A.P. Cehov, *Povestiri alese*.
11. Jules Verne, *Doi ani de vacanță*.
12. Nikolai Gogol, *Taras Bulba*.
13. Mihail Iurievici Lermontov, *Când câmpul galben*.

Clasa a 8 – a

(70 de ore, 2 ore pe săptămână, disponibile – 5 ore)

Nr.	Nr. de ore	Conținuturile învățării	Cerințele de stat față de nivelul învățământului general al elevilor
1.	4	<i>Monastirea Argeșului</i> . Sacrificiul în numele idealului artistic. Legea armoniei și a echilibrului. Meșterul Manole – creatorul arhetipal. Rolul repetiției. <i>Teoria literară</i> . Simbolul arhetipal.	<i>Elevul</i> citește expresiv și analitic textul, determină miturile esențiale ale baladei, urmărește momentele subiectului, conștientizează simbolul arhetipal, caracterizează personajul principal, realizează comentariul textului, apreciază valoarea artistică a baladei ca una din capodoperele creației populare;
2.	2	<i>Primele scrieri în limba maternă</i> . Caracterizarea generală a perioadei istoriografice. <i>Teoria literară</i> . Iluminismul.	numește și analizează textul și stilul primelor scrieri în limba maternă ; apreciază valoarea și rolul lor în formarea literaturii naționale; conștientizează rolul iluministilor și înțelege ce este istoriografia, cronica, letopisețul;
3.	3	Grigore Ureche, <i>Letopisețul Țării Moldovei</i> . Privire generală asupra activității cronicarului. Pagini din istoria luptei moldovenilor împotriva cotropitorilor străini. Ideea unității poporului. Arta narațiunii și a portretului. Cronica – izvor de inspirație pentru scriitorii din secolul XIX. <i>Teoria literară</i> . Letopisețul Țării Moldovei	determină factorii importanți din istoria țării, citește analitic unele fragmente, descrie portretul lui Ștefan cel Mare, analizează stilul lucrării; apreciază rolul lui Grigore Ureche în literatură ca fondator al genului epic;
4.	2	Miron Costin, <i>Letopisețul Țării Moldovei</i> . Privire generală asupra activității. Valoarea literară a <i>Letopisețului</i> ...	caracterizează perioada descrisă, analizează stilul lucrării, citește selectiv și analitic unele fragmente, apreciază valoarea literară a <i>Letopisețului</i> ...
5.	3	Ion Neculce, <i>Letopisețul Țării Moldovei</i> . Privire generală asupra activității. Valoarea literară a <i>Letopisețului</i> ... <i>O samă de cuvinte</i> – prima culegere de legende istorice Oralitatea stilului. Arta de povestitor. <i>Teoria literară</i> . Legenda istorică.	studiază activitatea lui Ion Neculce, citește expresiv și analitic unele fragmente și legende, analizează perioada istorică descrisă, apreciază măiestria de portretist a scriitorului, analizează stilul și arta lui de povestitor, își expune părerea despre valoarea acestor lucrări;
6.	3	Dimitrie Cantemir, <i>Descrierea Moldovei</i> . Viața și activitatea. Personalitate de cultură vastă. Opera literară și științifică. Caracterul	determină factorii importanți în formarea personalității scriitorului, citește și comentează unele fragmente, analizează

		enciclopedic al operei.	compoziția lucrării, apreciază valoarea ei enciclopedică și rolul lui Cantemir în dezvoltarea culturii naționale și europene;
7.	4	Gheorghe Asachi, Valea Albă (fragmentul <i>Valea Albă</i>). Viața și activitatea. Pagini din istoria neamului. La patrie. Valori civice și epice <i>Teoria literară.</i> Oda. Nuvela.	evidențiază factorii importanți în formarea personalității scriitorului, determină tema, ideea operelor, descrie evenimentele istorice relatate în nuvelă, citește expresiv și comentează poezia; conștientizează valorile ei civice și etice, apreciază rolul scriitorului în dezvoltarea culturii naționale;
8.	4	Șota Rustaveli, Voinicul în piele de tigru (fragm). Tematica și structura poemului. Caracterizarea personajelor. Mesajul umanist al operei. <i>Teoria literară.</i> Noțiuni despre eroism în literatură.	citește expresiv și comentează fragmentul, stabilește tipul și structura poemului; înțelege ce este eroismul în literatură; caracterizează personajele, identifică elementele romantice, sesizează rolul descrierii, își exprimă părerea despre mesajul umanist al operei și frumusețea relațiilor dintre oameni;
9.	5	Homer, Odiseea. Subiectul și structura. Fantasticul și realul în operă. Caracterizarea personajelor Valorile general-umane. Expresii intrate în limbaj și semnificația lor. <i>Teoria literară.</i> Poemul. Epopeea. Personajul simbol.	analizează subiectul și structura operei; descoperă tema și ideile; caracterizează personajele; citește expresiv și comentează unele fragmente; deosebește elementele fantastice de cele reale; recunoaște expresiile intrate în limbaj și semnificațiile lor; conștientizează triumful inteligenței asupra forței; apreciază valorile general - umane și importanța lor în viață;
10.	3	Parabola biblică Arca lui Noe și Parabola talanților. Mesajul înțelept al parabolilor. Valorile morale și spirituale ale Bibliei.	citește expresiv textele și comentează cele citite; analizează și apreciază faptele personajelor; conștientizează valorile și înțelepciunea parabolilor și își exprimă opinia despre acestea;
11.	5	Costache Negruzzi, Alexandru Lăpușneanu Viața și activitatea autorului. Problematika. Structura nuvelei. Individualitatea și complexitatea spirituală a personajelor. Particularitățile artistice ale nuvelei. Obiectivitatea stilului. <i>Teoria literară.</i> Romantismul. Nuvela istorică.	analizează structura nuvelei, determină tema, ideea, caracterizează personajele, identifică particularitățile artistice, stabilește evenimentele realiste și elementele romantice, apreciază rolul poporului și își expune părerea asupra calităților umane exprimate în operă;
12.	3	Ion Heliade Rădulescu, Zburătorul. Viața și activitatea. Motivul folcloric al operei. Structura operei. Particularități artistice. <i>Teoria literară.</i> Mitul.	citește expresiv textul și analizează structura acestuia; determină tema, ideea, urmărește momentele subiectului, sesizează limbajul poeziei, apreciază valoarea expresivă a textului;
13.	5	Bogdan Petriceicu Hașdeu, Răzvan și Vidra. Viața și activitatea. Motivele sociale și morale ale conflictului. Personajele. Adevărul istoric și ficțiunea artistică. Măiestria artistică a autorului. <i>Teoria literară.</i> Umanismul. Genul dramatic. Drama.	cunoaște ce este umanismul, genul dramatic și drama; determină, după lectură, adevărul istoric și ficțiunea literară a dramei, stabilește tema, ideea compoziția și motivele sociale și morale ale conflictului, caracterizează personajele, apreciază rolul scriitorului în dezvoltarea culturii naționale;

14.	3	Omar Khayam, <i>Rubai</i> (câteva catrene la alegere). Umanismul în opera lirică a lui Omar Khayam. <i>Teoria literară.</i> Rubai – specia a genului liric (Orientul Apropiat).	citește expresiv și comentează cele citite, își expune părerea despre rubai; apreciază valorile umaniste ale operei scriitorului;
15.	2	Matsuo Basiyo, <i>Hoku</i> (câteva hoku la alegere). Teme și motive. Încărcătura filozofică a operei lui Matsuo Basiyo. <i>Teoria literară.</i> Hoku – specie a genului liric (Japonia).	citește expresiv textul, determină tema și motivele; conștientizează și apreciază mesajul filozofic al operei.
16.	2	Sistematizarea și generalizarea cunoștințelor.	

Repartizarea orelor:

pentru studierea operelor: literatura română – 34 de ore; literatura universală – 17ore;

lucrări de control – 4 ore;

evaluări tematice – 6 ore;

discuții colective – 2 ore.

Lista lecturii individuale

1. Parabola biblică, *Arca lui Noe*.
2. Marin Preda, *Colina*.
3. Ion Druță, *Bătrânețe, haine grele*.
4. Nichita Stănescu, *Noi*.
5. Grigore Vieru, *Făptura mamei*.
6. Ion Vatamanu, *Mama*.
7. Lucian Blaga, *Amintire*.
8. Mihail Sadoveanu, *Țara de dincolo de negură*.
9. Prosper Merime, *Mateo Falcone*.
10. George Bernard Shaw, *Pygmalion*.
11. Mark Twain, *Aventurile lui Hucklberry Finn*.
12. Jules Verne, *Copiii căpitanului Grant*.

Clasa a 9 – a

(70 de ore, 2 ore pe săptămână, disponibile – 5 ore)

Nr.	Nr. de ore	Conținuturile învățării	Cerințele de stat față de nivelul învățământului general al elevilor
1.	4	Vasile Alecsandri, <i>Chirița în Iași sau două fete și-o neneacă</i>. Date bio-bibliografice. Structura și problematica comediei. Caracterizarea personajelor prin limbaj, acțiune, comportament. Particularitățile artistice. Surse ale comicalului. <i>Teoria literară.</i> Romantismul. Genul dramatic. Comedia.	<i>Elevul</i> descoperă factorii devenirii literare a lui Vasile Alecsandri și rolul lui în dezvoltarea dramaturgiei, citește expresiv textul întrebuițând elementele nonverbale, urmărește desfășurarea subiectului, descoperă tema, ideea, caracterizează personajele, analizează particularitățile artistice ale comediei, apreciază rolul comicalului, recunoaște elementele genului dramatic;
2.	2	Mollière, <i>Burghezul în nobilime</i>.	determină tema, ideea, problematica,

		Date bio-bibliografice. Problematika. Structura operei. Surse populare ale umorului. Semnificațiile general-umane ale piesei. <i>Teoria literară. Clasicismul.</i>	structura operei, caracterizează personajele, analizează izvoarele populare ale umorului, apreciază valorile general-umane ale operei;
3.	4	William Shakespeare, <i>Romeo și Julieta</i>. Date bio-bibliografice. Problematika. Structura operei. Conflictul dintre sentiment și prejudecată. Personajele tragediei. Tragedia și triumful dragostei personajelor principale. Măiestria artistică. <i>Romeo și Julieta</i> în teatru și în film. <i>Teoria literară. Renașterea. Tragedia.</i>	citește expresiv pe roluri fragmente din operă, urmărește subiectul, analizează compoziția operei, identifică tema, ideea, conflictul social, caracterizează personajele, comentează semnificațiile titlului, apreciază triumful dragostei asupra prejudecăților, conștientizează valoarea universală a operei;
4.	3	Ioan Slavici, <i>Moara cu noroc</i>. Date bio-bibliografice. Problematika nuvelei. Personajele. Particularitățile artistice. <i>Teoria literară. Clasicismul. Genul epic. Nuvela.</i>	realizează lectura analitică a textului, identifică liniile subiectului, determină tema, ideea, problematica, caracterizează personajele, utilizează corect noțiunile de gen epic și nuvelă; apreciază rolul muncii ca sursă de existență;
5.	2	Ion Luca Caragiale, <i>În vreme de război</i>. Date bio-bibliografice. Tema. Conflictul. Personajele. Compoziția nuvelei. Narațiunea, dialogul, descrierea naturii. Analiza psihologică (un caz psihologic în contextul unui mediu social). Valorile general-umane. <i>Teoria literară. Naturalismul.</i>	Realizează lectura analitică a textului având o viziune critică asupra celor citite, descoperă liniile subiectului, evidențiază compoziția, tema, ideea, conflictul, caracterizează personajele, sesizează rolul narațiunii, al dialogului și a descrierii naturii în desfășurarea acțiunii, înțelege rolul analizei psihologice, conștientizează valorile general-umane ale operei;
6.	4	Mihail Sadoveanu, <i>Baltagul</i>. Date bio-bibliografice. Problematika romanului. Semnificația titlului și spațiul mioritic al romanului. Structura romanului. Subiectul și valorile lui etnografice. Caracterizarea personajului principal. (Vitoria Lipan). <i>Teoria literară. Romanul.</i>	citește expresiv pe roluri făcând însemnări cu caracter critic, identifică liniile subiectului, evidențiază tema, ideea, compoziția, leit-motivul romanului, comentează semnificația titlului, caracterizează personajul principal, identifică valorile etnografice ale operei, comentează viața și îndeletnicirile muntenilor și relațiile dintre ei, conștientizează și apreciază valorile general-umane, meditează și-și exprimă opinia asupra faptelor personajelor, manifestă interes pentru operele sadoveniene;
7.	3	Ion Druță, <i>Ultima lună de toamnă</i>. Date bio-bibliografice. Tematica și structura nuvelei. Portretul psihologic și integritatea morală a personajului principal. Mesajul etico-estetic al nuvelei. Funcția peisajului și a dialogului. Semnificația titlului.	citește și meditează asupra problematicii nuvelei, determină structura, tema, ideea, urmărește desfășurarea acțiunii, caracterizează personajul principal, alcătuiește planul, sesizează frumusețea dialogului și a peisajului, conștientizează mesajul etico-estetic al operei, își exprimă părerea despre cele relatate, manifestă interes pentru operele artistice;
8.	3	Victor Hugo, <i>Nôtre Dame de Paris</i>. Date bio-bibliografice. Problematika. Structura	identifică momentele subiectului, determină problematica, structura, tema, ideea, citește

		romanului. Personajele și lupta dintre bine și rău. Comentarea unor fragmente (la alegere). Particularitățile artistice. <i>Teoria literară. Romantismul. Antiteza.</i>	analitic unele fragmente, caracterizează personajele, descrie lupta dintre bine și rău, analizează particularitățile artistice, conștientizează biruința binelui asupra răului și valorile general-umane;
9.	3	Nikolai Vasilievici Gogol, <i>Suflete moarte.</i> Date bio-bibliografice. Istoria creării. Genul și structura operei. Caracterizarea personajelor principale. Procedee de descriere satirică (rolul peisajului, al portretului, al interiorului și al dialogului). <i>Teoria literară. Realismul. Digresiune lirică. Satira.</i>	citește analitic textul, determină tema, ideea, problematica, genul, specia și structura operei, caracterizează personajele prin procedee de descriere satirică, sesizează rolul peisajului, al portretului, al interiorului și al dialogului, comentează semnificația titlului, apreciază valoarea artistică a operei;
10.	3	Mihai Eminescu, <i>Scrisoarea III.</i> Date bio-bibliografice. Problematika. Teme, idei, motive. Structura antitetică. Mesajul patriotic și satira socială. Particularitățile artistice. Expresivitatea limbajului. <i>Teoria literară. Scrisoarea.</i>	determină factorii importanți în realizarea personalității literare a poetului, citește expresiv pe roluri și comentează cele citite, descoperă problematica, tema, ideea, motivele și compoziția, analizează particularitățile artistice și expresivitatea limbajului, memorizează un fragment sugestiv, conștientizează mesajul patriotic și satira socială, manifestă interes pentru cuvântul plin de semnificații;
11.	3	George Coșbuc, <i>Nunta Zamfirei.</i> Date bio-bibliografice. Ceremonialul de basm al nunții țărănești. Personajele. Mesajul etico-estetic și caracterul național al operei. <i>Teoria literară. Hiperbola.</i>	citește expresiv ținând cont de pronunțarea corectă, dicția și intonația corespunzătoare, urmărește desfășurarea subiectului, determină tema, ideea, motivele, caracterizează ceremonialul de basm al nunții țărănești, sesizează rolul descrierii în caracterizarea personajelor, evidențiază specificul limbajului poetic; apreciază frumusețea tradițiilor și a obiceiurilor populare; conștientizează mesajul etico-estetic și caracterul național al poeziei;
12.	2	Octavian Goga, <i>Bătrânii.</i> Date bio-bibliografice. Legătura dintre generații. Sursele emotive ale poeziei. Valorile morale și general-umane.	citește și recită expresiv textul, stabilește tema, dezvăluie mesajul de idei și sentimente, conștientizează legătura dintre generații, apreciază valorile etico-estetice și morale ale tradițiilor și obiceiurilor populare;
13.	2	Tudor Arghezi, <i>De-abia plecaseși.</i> Date bio-bibliografice. Sentimentul contradictoriu al dragostei pierdute. Particularitățile artistice. Semnificația ultimului vers. Comunicarea dincolo de „ <i>gândul rostit</i> ”.	citește expresiv și comentează textul; descoperă tema, ideea, dezvăluie mesajul de idei și sentimente, sesizează limbajul poetic și particularitățile artistice, înțelege trăirile sufletești ale eroului liric și își exprimă părerea despre cele citite;
14.	2	George Topârceanu, <i>Balada munților.</i> Date bio-bibliografice. Natura ca univers. Particularitățile peisajului creat. Afinități de viziune cu opera lui Eminescu.	Efectuează lectura expresivă a textului, relevă tema, ideea, motivele, structura, analizează particularitățile peisajului creat, sesizează individualitatea limbajului poetic, conștientizează rolul naturii în viața omului, identifică afinități de viziune cu opera lui

			Eminescu;
15.	4	Liviu Deleanu, <i>Eminescu</i>. Date bio-bibliografice. Portretul artistic al marelui înaintaş al literaturii naţionale – exponent al spiritualităţii poporului. Creangă. Structura artistică şi fondul emotiv artistic al sonetului. <i>Teoria literară. Sonetul.</i>	citeşte şi dezvăluie semnificaţiile textelor, memorizează textele; identifică tema, ideea şi motivele, analizează portretul artistic al marilor înaintaşi, structura şi fondul emotiv-estetic, conştientizează şi apreciază valoarea operei marilor clasici;
16.	2	Grigore Vieru, <i>Cinstirea proverbelor</i>. Date bio-bibliografice. Teme, motive, idei, sentimente. Legătura dintre generaţii. Mesajul înţelept al poveştelor. Particularităţile artistice ale poeziei.	citeşte expresiv şi comentează textul, identifică tema, ideea, motivele, analizează particularităţile artistice, comentează semnificaţia titlului şi a poveştelor, observă legătura dintre generaţii, conştientizează mesajul înţelept al poveştelor şi-şi exprimă opinia asupra acestora;
17.	3	Dante Alighieri, <i>Divina comedie</i>. Date bio-bibliografice. Semnificaţiile spirituale şi morale ale călătoriei personajului. Tradiţii creştine şi antice în poem. Particularităţile artistice. Valoarea universală a poemului. <i>Teoria literară. Poemul. Terţina.</i>	citeşte analitic conţinutul poemului, identifică liniile subiectului, dezvăluie şi comentează semnificaţiile spirituale şi morale ale călătoriei personajului, analizează particularităţile artistice, recunoaşte tradiţiile creştine şi antice, conştientizează valoarea universală a poemului;
18.	2	Francesco Petrarca, <i>Sonete</i>. Date bio-bibliografice. Descrierea frumuseţii naturii şi a iubirii. <i>Teoria literară. Noţiuni despre lirică. Sonetul.</i>	comentează un sonet citit expresiv, dezvăluie mesajul de idei şi sentimente, analizează particularităţile artistice, sesizează frumuseţea naturii şi a iubirii.
19.	2	Sistematizarea şi generalizarea cunoştinţelor.	

Repartizarea orelor:

pentru studierea operelor: literatura română – 34 de ore; literatura universală – 17 ore;

lucrări de control – 4 ore;

evaluări tematice – 6 ore;

discuţii colective – 2 ore.

Lista lecturii individuale

1. Vasile Alecsandri, *Chiriţa în provincie*.
 2. Ion Luca Caragiale, *O noapte furtunoasă*.
 3. Nichita Stănescu, *Viaţa mea se luminează*.
 4. George Bacovia, *Decor*.
 5. Ion Agârbiceanu, *File din cartea naturii*.
 6. Ion Druţă, *Frunze de dor*.
 7. A.S. Puşkin, *Ţigani*.
 8. Alexandre Dumas, *Cei trei muşchetari*.
 9. L.N. Tolstoi, *Copilăria*.
 10. George Meniuc, *Caloianul*.
 11. Honoré de Balzac, *Gobsec*.
- Aleksandr Sergheevici Puşkin, *Eu v-am iubit*